

Kisdédvők és Gyermekkertésznők

LAPJA.

„Képes Gyermekvilág“ című mellékappal.

1888. Január 10.

A fölőlap megjelenik minden hó 10-én. A gyermeklap 20-án.

Előfizetési ár a két lapra egész évre csak 2 forint.

Kisdedővők és Gyermekkertésznők Lapja.

KÉPES GYERMEKVILÁG MELLÉKLAPPAL.

NEVELÉSI KÖZLÖNY.

**Kisdedővők, gyermekkertésznők, néptanítók, házinevelők és gyermekes családok
használatára**

szerkeszti s kiadja:

KOBÁNY MIHÁLY.

Megjelenik e lap minden hó 10-én és 20-án. Előfizetési ár egész évre 2 ft. Kisebb hirdetések a lapmegrendelői részére díjtalanul egyebeknek nagyon jutányosan számíttatnak. Levelek, közlemények a szerkesztőhöz, az előfizetési pénzek pedig a „Kisdedővők és Gyermekkertésznők Lapja” kiadóhivatalába küldendők Gyomára.

Minő tanulságot vonhatunk le kisdedóvásunk utolsó tíz éves multjából?

Éppen most tíz éve annak, hogy P. Szathmáry Károly ur a kisdedóvodák nagyobb mérvű terjesztése céljából egy nagy országos egyesület megalakítására az első mozgalmat megindította. Kettős célja volt e mozgalomnak; és pedig vagy lehetőleg a régi terjesztő egyesületet frisebb és mozgékonyabb elemek szaporításával nagyobb tevékenységre ösztönözni, vagy a mennyiben a fusio nem sikerülne, az új egyesület nagyobb terjű munkásságával amaszt versenyre serkenteni, és ezek útján a vidékeken szervezendő egyesületek felügyelete és fentartása mellett a kisdedóvodák számát szaporítani.

A társadalom sokoldalú igényei között, melyek a közügyek iránt érdeklődő polgárokat amugy is terhes anyagi áldozatokra kényszerítették, P. Szathmáry K. arra a gondolatra jött, hogy a társadalmi mozgalmaktól eddig távol álló — s a közügyekért vajmi esekélyet áldozó nő-nemet fogja a kisdednevelés terjesztése érdekében felhasználni. Számított a nők gyenge oldalára, azok hiúságára és szereplési vágyára; és pedig teljes sikerrel, mert az 1873 január 26-án Pesten a megyeház termében megtartott népes közgyűlésen a nagyrészt nő tagokból álló kisdedvédegyesület megalakult, sőt tagjai által csakhamar annyira befolyásolta a régebb terjesztő egyesületet, hogy

köztük a fusio igen rövid időn létre jött úgy, hogy a régi házi gazdák kiköltözködtek képző intézeti házukból, az újak pedig oda szépen betelepődtek. Már most nem is úgy frissítették föl az egyesület, de egyenest újjá alkottatott, hatványozott munkálkodással, és kibővített szerepkörrel. Szathmáry számítása helyes volt abban is, hogy a vidékeken is egymást érték a nőegyletek alakulásai, és ha a január 26-iki alakuló gyűlésen tartott programbeszédében kifejezett azon reménye, hogy néhány év alatt sikerülni fog ez uton hazánk majd minden városát és nagyobb községét ovodával ellátni, mosolylyal fogadtatott is némely higgadtabb egyének részéről, minden esetre alapos volt a remény, hogy kisdednevelésünk egén szebb nap fog felvirradni. De hogy is ne remélhették volna ezt? P. Szathmáry ékes szavakkal, ragyogó szóoklatban bizonyította be a haza hölgyeinek, hogy a kisdednevelés ügye jogosan az ő tulajdonuk, ők tudnak csak érezni és áldozni kicsinyeinkért. A fagyos férfui szív soha sem fog annyira fölmelegedni drága kisdedeinkért, mint a finomabb érzelmű női szív. Amnyira ment a bókolásban, miszerint észre sem vette, hogy tán összes női hallgatóiban együtt véve nem található annyi nemes érzelmű, és oly igazán nemesen érző szívet, mint a mennyit és amilyet ő egyedül felmutatott, és tanusított.

Az ügy terjesztésére egy másik fogással is élt. Ő ugyanis azon hitben élvén, hogy ovodáink terjedését a családok férfiak által igényelt nagyobb

fizetés is gátolja, e bajon az által kívánt segítni, hogy a már kész nőegyletben felállította a tételt, hogy óvodáink vezérletére csak nők képesek, mert mint mondá, a kis gyermekek ápolására és nevelésére maga a természet jelölte ki őket, aztán nem is igényelnek olyan nagy fizetést, mert magánosan állván 2-300 fttal is kijöhetnek, és végre a kenyérkereseti kérdés megoldása is kötelességünk ké teszi, hogy nekik munkát és foglalkozást adjunk, — Szathmáry beszéde itt is hatást keltett, a nők alkalmazása óvodák vezérletére előn határozva, mert hiszen hogy ők alkalmasabbak mint a férfiak, azt éppen egy férfiú; még pedig maga P. Szathmáry mondotta, azt meg, hogy kevesebb fizetéssel is beérhetik, mint a családos nevelők, még az esetben is elhitték volna, ha Szathmáry nem mondja is, — hogy pedig a női munkakereseti kérdés megoldásánál oly ékes szavu prókátorra tettek szert, mint P. Szathmáry, csak köszönettel fogadhatták.

Van tehát nagy országos terjesztő egyesületünk jobbadán nő kezekben, vannak nő kisdednevelő egyesületeink, és vannak olesó nőnevelőink, sőt vannak ugyancsak P. Szathmáry terve szerint létesült gyermek menhelyeinkben 50-100 ftos ápolónőink is, s mindezenek dacára azt tapasztaljuk, hogy óvó intézeteink száma a lefolyt tiz év alatt aránytalan csekély mérvben gyarapodott. Szathmáry szerint az 1872-ik év végén óvóintézeteink száma 150-et tett — a legutóbbi miniszteri kimutatás szerint pedig van jelenleg 309 óvodánk. Szathmáry csupán a női érdekeltség fölébresztésétől várta a gyarapodást, az államra nem is számítva, még is azon reménynek adott kifejezést, hogy pár év múlva lessz elégséges óvodánk, és ma azt látjuk, hogy az új nagy egyesület folytonos buzdításai- költségeskedései és az államnak tetemes évi segélyezése dacára tiz év alatt csak alig hogy megkéttszereződtek intézeteink. A tiz év alatt létesült 159 intézet valóban nem érdemelte meg azt a rengeteg pénzt, mit rájuk elfecséreltek. Ismételjük hogy nem érdemelte meg, mert ha ez intézmény csak oly kevéssé bírja maga iránt az érdekeltséget fölébreszteni hogy, 10 évi időt, és félmilliónyi költséget igényel, hogy 159 községet meggyőzzön hasznos voltáról, akkor arra kár egy garast is pazarolni. Maga az állam segélyképpen mintegy 300000 ftot adott óvodáinknak e

tiz év alatt; ha ez összeghez ho zá vesszük az orsz, kisdedővő egyesület évi kiadásainak összegét, mi szintén kitesz legalább 800000 ftot, és ha számításba vesszük, hogy a 309 intézetre az ezeket feartató testületek is ráköltöttek saját zsebükből egyre másra legalább is 300 ftot évente, mi ismét kitesz több mintegy 900000 ftot, akkor az így nyeredett fő összeg nagyon megközelíti a kerek fél milliót, mellyel okos beosztással sokkal többet művelhetünk volna, s intézeteink sorsát sokkal jobban biztosítottuk volna.

No de az egyesületek házi gazdálkodásába nem kívánunk beavatkozni, az ugyanis hiába való dolog volna, végezzék ügyöket úgy ahogy tulják, és ahogy akarják, de már ami az államszegélyt illeti, erre nézve ideje hogy elejét vegyük az eddigi gazdálkodásnak, mely intézeteink szaporodását elő nem segíti, az egyesületeket pedig egyenest arra szoktatja, hogy saját hatáskörök érintetlen hagyásával évről évre az államtól kanyarálják ki a fenntartásra szükséges összeget.

Vonjunk párhuzamot a régi és a mostani egyesületek közt, s azt fogjuk tapasztalni, hogy amazok minden erejüket megfeszítették, hogy óvodáinknak házat és alapot teremtsenek, mi sikerült is annyira, hogy intézeteik mind biztos alapokon nyugosznak. És mit művelnek az új egyesületek? Első dolguk segélyért folyamodni az államhoz, meg az országos kisdedővő egyesülethez, és mivel kérvényük elutasitva soha nincs, sőt kecsesgetve vannak azzal, hogy az egyszer élyezeti segély évről évre állandósitani fog, minden évben megszerkesztik kérvényüket, elküldik illetékes helyére, s nyugodtan várják az eredményt, majd midőn a segély megérkezik, önelégülten dörzsölik kezöket, s azután mint a kinek a szénája rendőri van, pihennek a jövő évig. Arra hogy alapot, házat teremtsenek, nem gondoskodik; de minék is gondoskodik, mikor a nevelő nyomoruságos 300 ftos fizetése, meg a lakbér kitellik az állam segély, s a havi díjjak összegéből, a jövőre pedig gondoljon a jövő nemzedék.

Ez a gazdálkodás azonban nem tarthatja magát soká, be kell látni az államnak, hogy pénzügyi zavaraink között a folyton támadó új igényeknek nem lesz képes kellőleg megfelelni, s ha nem akarja intézeteink sorsát egy csapással kockára tenni, akkor a segély fölhasználását bizonyos szigorubb föltételekhez kell kötnie. Az

állam, ha egyrészt a folytonos segélyt ostromoktól magát fel akarja menteni, másrészt módot akar nyújtani újabb intézetek létesítésére, akkor az évi folytonos segélyzést be kell neki szüntetni; e helyett adnia kell minden új intézetnek, melynek létesítése különben kérdésessé válhatnék, házvételre 500 ftól 1000 ftig terjedő segélyt, s ez összegekre pályázatot kell nyitni.

Az országos költségvetésben eddig szerepelt ily célú pénzektől, ha kezdettől ez elv alkalmaztatik, a lefolyt év végeig a képezdéknak nyújtott segélyen kívül, is lehető lett volna 400 intézetet alapítani, mostantól kezdve pedig, midőn azt látjuk hogy közoktatásiügyi miniszterünk bölcsesége és aldozatkészsége az ovodák évi segélyét 45000 ftra emelte, a két képezdének nyújtandó évi 15000 ft levonása után is lehetővé válik évente 20 városi ovodát 1000 - 1000 ftal és 20 községi intézetet 500 - 500 ftával s így összesen 40 új intézetet alapítani. És ha a miniszterium e 40 ösztöndíjért a pályázatot kitűzi, bizto. ak lehetünk hogy nem 40, de legalább negyven annyi község és város fog érte folyamodni, s elgyérés esetén magát házvételre s intézete fenntartására kötelezzük.

Nézzük át a hivatalos jelentést, s boszorkodással tapasztaljuk, hogy 25 - 30000 lakosu gazdag városok évről évre a miniszterhez fordulnak segélyért egyetlen intézetük részére, no már ha ilyenek nem bírnak saját erejükből intézetüket fenntartani, akkor mondjuk le ennek terjesztéséről, mert a kisebb városok még kevesbé bírnák, hogy pedig mindegyiket az állam tartsa fenn, arra levetség még gondolni is.

Hogy azonban annyira megszoktuk az államsegélyre szorulni, annak oka a nőegyletek rejlik. A műtisztelet hölgyeink nagyon szeretnek főyleni, szeretnek szerepelni, s szeretnek civakodni is, aldozói azonban a magukéból nem igen öhajtának. Ha össze jönnek egy ülésre, s ott valamelyikük választékosabb, vagy drágább öltözékben jelenik meg, vagy ha egyikük olyan irdítványal jön elő, mi a másiknak nincs nyére, kész a harag, mely nemcsak a személyekre, de magára az ügyre is kiterjed, az egyének pártokra oszlanak, s az egyik párt marad a másik párt pedig bucsut vesz.

A nőegyletek a társadalom beteges állapotának kifolyásai, s mint ilyenek állandó mű

alkotására nem képesek. Hiuság dicsvágy, s nem a közügy szeretete vezérli tagjait. Vitáikban nem az ügy, de a személyes indokok a győzők; egymást nem támogatni, de ellensúlyozni törekednek. Egymás irányában türelmetlenek, alantos közegekkel szemben pedig a legnagyobb mérvben ki-méletlenek. Ilyen maga a központ, ilyenek a vidéki egyletek is, ne csodáljuk hát, ha a nőegyletek sorsa évről évre kockán forog, ha azok pár évi vajulás után a nyert állami segély dacára elbuknak, és ha maguk nőnevelőink is irtóznak olyan intézet élére állni, melynek fenntartásáról nőegylet gondoskodik.

Másként állnak az ügyek a férfiegyleteknél, hol a tagoknál a közügy terén elnémul az ellenszenv, mindég állandóságra törekednek, nevelőjük iránt gyengédek és előzékenyek, s kezükben a kevésbé fontos ügy is szerencsés megoldást nyer.

Kisdednevelés-ügyünkre roppant szerencsétlenség volt a férfiegyletek kiszorítása. Az ezek által alkotott intézetek szilárd tölgként állnak fenn, bár nevelőjüknek tisztességes javadalmat adnak; míg nőegyleteink garasos gazdálkodásuk s nevelőjük koplaltatása dacára is csak tengenek évről évre, aztán pedig elbuknak.

Hogy nőnevelőinknek oly általános alkalmazása sem volt hasznára a kisdedóvás ügyének, az is bizonyos. A nő kérdés le van véve a napi-rendről, nem is kívánjuk bolygatni, azt is elismerjük, hogy bizonyos körülmények közt kedvezően értékesíthetik tehetségüket, de az igazságnak tartozunk abbéli kijelentésünkkel, hogy nőegyletek alatt nőnevelők soha sem fogják intézményünket kellő arányban terjeszthetni. A nő elvégzi teendőjét, s aztán megvárja, hogy kiszolgált bére készen várja, kihatni a társadalomra, vagy folyton újabb és újabb érdekeltséget ébreszteni az ügy iránt nem képes, és ha maga az egylet is gyámoltalan, kérész életű, akkor az ügy hamar elbukott.

Mindaddig míg ügyünk a társadalom gyermeke maradt, általában a férfiegyleteket kellett volna fenntartani, s minden nagyobb ponton képzett férfinevelőket alkalmazni, nőinknek azért elég tér nyílt volna kisebb városokban, hova a 2 - 300 ftos állomásra a piac olesőbbtsága miatt szivesebben is mentek volna.

De maguknak nőnevelőinknek érdekében

helyesebb dolog volna a képezdészek számát is korlátozni, mert a nyomorult díjjazásra az is nagy befolyással van, hogy egy nyilandó bármily silány állomásért is seregével özönlenek a kérvények.

A legnagyobb baj azonban ott rejlik, hogy a kisdedovodai törvény megalkotva ma sincs. Számítalan város, s ezek közt maga a főváros is hajlandó volna a kellő számú óvodát fölállítani azonnal, mihelyt a törvény e rendeli, addig azonban huzzák halasztják, mert hát ugyis sok a kiadás.

Mi ezekből a tanulság?

Az, hogy ezentul az óvodák fenntartását, ha már a törvény nem szabja a községekre, az állandóbb férfiegyletekre ruházzuk át: —

Hogy államsegély csak intézetiház vételére nyujtassék; — hogy

Nevelőink fizetése emeltessék, és végre

A kisdedovodai törvény mielőbb megalkottassék.

Ezekre terjessze ki figyelmét P. Szathmáry ur, s minket ez irányu munkájában maga mellett fog találni.

Kobány.

A z é n e m l é k e i m .

— RAJZ. —

Irta : P. szabó E.

(vége.)

Fris tavaszi szél lengett újra a hazának tércin; az a l k o t m á n y o s é l e t melegítő napsugara belopta magát a szívekbe, fölébresztette a szunyadó érzelmeket, s tevékeny életet idézett elő minden téren.

Ezek a szép verőfényes napok a hazában elszórva élő szegény és szerény kisdedovók kebleiben is szokatlan vágyakat plántáltak el, szerettünk volna mi is élni, mozogni, tenni valamit tágabb körben is, azért az ügyért, melyet eddig csak intézetünk négy fala között szolgáltunk, szerettük volna l á t n i egymást, b e s z é l n i egymással, kieserélni nézeteinket, elpanaszolni egymásnak nehéz sorsunkat.

Ez a nézetet tolmácsolták egymáshoz 'rott leveleink. Hát persze nem akartunk mi a tervezett találkozásból nagy dolgot csinálni. Arról volt szó esupán, hogy azok, a kik együtt végeztük a tanulmányot, szóval a régi jó barátok, találkozzunk egy napon a fővárosban, szorítsuk meg egymás

kezét, közöljük egymással tapasztalatainkat, és aztán üritsünk egy „Krüglit“ egymás egészségére.

Ennél többet ugyan hogy is kíváhattunk volna! Hiszen azt hittük, hogy kívülünk, akik együtt laktunk abban a sárga házban, más nem is érdeklődik a kisdedovás ügyéért; ugyan ki venne hát részt a mi szerény gyűlésünkben? valószínűleg a régi kollegák is, ha még vannak ilyenek, távol maradnak attól, a világ pedig, ha ugyan tudomást vesz rólunk, lemosolyogja azt a 10 — 12 kisdedovót, akik elmennek Pestre gyűlésezni.

Végre az óhajlás megvalósult. Jó öreg Raposunk szokott lelkesedésével karolta fel az ügyet; megkaptuk tőle a meghívót a **kisdedovók Pesten tartandó első országos gyűlésére**. Panem azt ugyan apprehendáltam tőle, hogy minek kellett a mi szerény találkánkat a hírlapokban is kikürtölnie; hogy megmosolyogják majd ezt az erőlködést a tanító urak, a tanár urak, no meg higgadtabb gondolkodásu kollegáink is.

De milyen nagy lett aztán a mi rajongó keblünknek örvendetes meglepetése, mikor a gyűlés előértekezletén megjelentünk.

Nem 8 — 10 hanem közel **ötven** kisdedovó vett abban részt. Ott voltak a derék régi bajnokok szürkülő fejjel, és azok is olyan nagyon örültek a találkozásnak, azok is úgy lelkesültek az ügyért, mint mi, ifju nemzedék. Hogy megszorongattuk egymás kezeit, hogy hullottak szemcinkből az örömmek könnyei, s milyen jó cimborák lettünk egyszerre mindnyájan! A haza távol részéből egybesereglett kisdedovók mintha egy családhoz tartoztak volna mindannyian, s mekkora lön a esodálkozás, mikor megtuultuk, hogy van már Magyarországnak olyan városa is, a hol négy kisdedovó intézet létezik, s mind a négy kisdedovó itt van a gyűlésen.

De nem csak mi — ez ügynek igénytelen munkásai — siettünk részt venni a nevezetes, mondhatni korszakot alkotó eseményé fejlődött találkában. Örvendetes meglepetésünkre azt láttuk, hogy olyanok is érdeklődtek a mi szerény gyűlésünk iránt, a kik a társadalmi tevékenység egyik másik terén már hirt, nevet vívtak ki maguknak. Ott volt három országos képviselő, s ezek közt egyik, a ki akkorában vezérférfiüként tünt fel a közoktatás hajnaladó egén. Eljött egy nagy városnak tekintélyes polgármestere, egy nagy ref. egyház első lelkésze, egy messze távol lakó nemes szívű plébános, egy ügyvéd a királyhágó aljából, egy mérnök az alföld rónáiról, és még többen a kik nem voltak kisdedovók, és mégis érdeemesnek tartották a messze távolból nagy költséggel eljönni oda, hol a kisdedovás ügyéről beszélnek.

Éa istenem, hogy dobogott az örömtől mindnyájunk szíve! Hát nem egy chimerának,

jelentéktelen ábrándnak vagyunk mi lelkestilt apostolai; fontos ügy lehet az mégis nagyon, mely iránt amyi hírneves derék ember érdeklődik!

Mennyire kárpótolt ez a pillanat az eddigi keserű csalódásokért!

Hát még mikor az akadémia-palota Kisfaludy-termének ajtái megnyitak az egyszerű kisdedovók előtt, mikor helyet foglalhattunk azok mellett a zöld asztalok mellett, melyeknél hazánk első rangú írói, tudósai szoktak tanácskozni nagyfontosságú kérdések fölött; hogy földobogott akkor a mi szívünk, hogy feszült keblünk az édes önértéztől, hogy örvendtünk annak, hogy kisdedovók vagyunk!

Sok magasztos pillanatnak, sok lélekemelő ünnepélynek jutott osztályrészemül tanuja lehetni, de olyan emelkedett hangulat, olyan boldogító érzet nem hatotta át lelkemet soha, mint akkor.

És ez az emelkedett hangulat midnyáunkat magával ragadott, olyan ünnepélyessé, olyan magasztossá varázsolta a szerény kisdedovók gyűlését, a milyent nem várt, nem reményelt senki. Nem akarok csufolódni, és semmit sem akarok levonni a tisztes tanítói kar tekintélyéből, melyhez mostanság magam is tartozom, hanem azt, mint tényt bátran ki merem mondani, hogy midőn három évvel később az első orsz. néptanító-gyűlés megtartott, az, úgy a tanácskozás emelkedettségét, valamint a gyűlés eredményét tekintve, messze mögötte maradt a kisdedovók első országos gyűlésének.

Pedig ennek a gyűlésnek ugyszólván ügyrendje sem volt. A pillanat fölemelő hatása alatt született meg az ügyrend; beszéltünk arról a miről nevelőknek beszélniök kell; az idősebbek megosztották az ifju nemzedékkel sok évi tapasztalataiknak gazdag kincseit, míg az ifjuság lelkesedését adta ezekért cserében. Nem volt a gyűlésnek egyetlen mozzanata, midőn az ügy helyett az „én” jött volna kérdésbe, nem volt oly tárgya, mely nem az önképzésre, nem nevelői-ismereteink gyarapítására irányult volna.

A jelenlegi orsz. képviselők egyike úgy nyilatkozott, hogy ez a gyűlés számot tenne Európa bármely művelt államában; a lapok, melyek a gyűlés lefolyásáról tüzetes értesítéseket hoztak, szokatlan tisztelettel szólottak arról az igénytelen testületről, melynek létezéséről eddig a hazában még a közvetlenül érdekelteknek sem volt tudomásuk.

Aztán haza tértünk csendes otthonunkba, de már emeltabb fővel, több öntudattal és bővebb ismeretkörrel. Az a három napi gyűlésezés megcsitított ügybuzgalmunkban, fokozta reménységünket a kisdedovás ügyének szebb jövője iránt; szóval: eltöltött szentlélekkel.

Azóta sok esztendő folyt le, de ha vissza

gondolok azokra a napokra, még most is jótékony melegítő érzés fut át szívemen.

Aki pedig azt hiszi, hogy megtörtént mindez **egyszer**, aztán többé soha; magyar lelkesedés, szalmaláng: hát az ez egyszer nagyon csalódik.

Egy év múlva megint összejöttünk a fővárosban, és megalkottuk a **kisdedovók orsz. együletét**, 50 — 60 embertől bizony nagy vakmerőség volt ez, de még nagyobbra is vetemedtünk: elhatároztuk, hogy legyen ezután a kisdedovás ügyének **állandó közlönye** is nagy Magyarországon.

És megszületett „Az alapnevelők és szülők lapja”. Egy kis faluban szerkesztették, egy vidéki városban nyomtatták, és egyszerű kisdedovók mondták el benne tapasztalataikat.

Csodálatos, még előfizető közönsége is volt ennek a kis lapnak. Egyik - másik kisdedovó tizenkét előfizetőt szerzett a szülők körében, a kisdedovás ügyének; egyik buzgó barátja pedig rávette az igazgatósága alatt álló takarékpénztárt, hogy 25 példányra fizessen elő, s a példányokat ossza ki **az anyáknak** ingyen, hogy megtanulják a lapból kis gyermekeiket helyesen nevelni.

Volt a lapnak a n y a g a is elég. Már nem csak a fővárosban tartottak a kisdedovók gyűléseket, hanem megalakultak a **vidéki körök** is. Nyolezan-tizen összejöttek egy egy vidéki központon; folyt az érdekes eszmecsere, tanuságos értekezések olvastattak föl, s küldettek be közlés végett a kisdedovók közlönyének.

* * *

Hát aztán?

A mik ezek után történtek, azok már a **legujabb kor** eseményei sorába tartoznak.

Széles mederben hullámszik ma már minden közügy; a kisdedovás fejlődésének is megvan már a maga járt országútja.

A régi terjesztő egylet nagyszabású egyesületté alakult át, a minister, a tanfelügyelők, a ministeri biztos szorgalmaskodnak a kisdedovodák terjesztése érdekében, derék tudós tanárok képezik a leendő kisdedovónöket, van ennek az ügynek két közlönye is, hozzá értő lett már boldog, boldogtalan.

Szép idők, de többé nem n a g y i d ő k.

Hanem ebben a mai szép korban is szükségük van még a kisdedovás terén működőknek az **ü g y b u z g a l o m r a**, és ha az általam futólag papírra vetett „emlék”-ből az ifju nemzedék a veteránok példáján, némi ügyszeretetre hevül: akkor nem fogyott hasztalanul igénytelen soraimra — a nyomda festék.

A dajkaképezdéről.

Ily című cikk a szerkesztőség azon csillagozásával jelent e lap utóbbi számában meg, hogy az ügybarátok figyelmébe ajánlják.

Mint ügybarát figyelembe is vettem hát a kétségeket, mik Veszprém K. ur lelkében a szegszárdi alapnevelési egylet által kezdeményezett dajka képzés jó eredménye iránt támadtak.

És e megfigyelés kitségtelená tette előttem a dajkaképezdek üdvös misszióját, melynek legékeszőbb védelmezője éppen a hivatkozott cikkbeli panasz.

Veszprém ur azt panaszolja, hogy mikor nagynehezre talált egy dajkát, ki „ritka hivatottságot tanúsított”, s kinek ügyessége, modora, rendje gratulációkra ragadta a közönséget: ez a dajka elkapott lett, nyelveskedett, nyakára nőtt a nevelőnek.

Szomorú, és nem ritka tapasztalás, De a belőle vont következés éppen nem az, mit Veszprém ur levont: hogy hátha még képezzük is a dajkákat, mily elkapottak, lényesek lesznek azok?! Ellenkezőleg.

A dajkaképző intézetek hivatása a hivatottak felismerése, oktatása, bánásva, ildonra, engedelmességre szoktatása, és szellemi ügy mint erkölcsi tekintetben szakfoglalkozásra nevelése lesz.

Az így képzett dajka kötelesség- és tisztességű. Ha Veszprém ur dadája képezdeből került volna ki: hivatottságát nem egyfelé hízlekedésben, másfelé nyelveskedésben árulta volna el, hanem tisztos kenyérkeresetül ismerve jól szeretett foglalkozását: megbecsülte volna az őt oktató főnököt. És ha nem becsülte volna meg? nem jutott volna oda a dolog, hogy a kényes de „hivatott” dajkát „ribárgyrt el nem bocsátják”, hanem állott volna a nevelőnek, és a fentt uti egyetnek számos másik „hivatott” is rendelkezésére, kik közül bármelyiket ép oly biztos sikerrel alkalmazhatták volna, mint a képzés hiányában most egyetlen, és éppen ezért e bizakodott, meggyőző külsőjű, vonzó modornú lányt.

Bizony nagy áldás lesz képzett, és hivatottakul felismert dajkák ajánlata bármely kisdudós intézethez, — és koránt sínes ok felelni, hogy a dajkák, a jó dajkák állandósítása állandósítására vezet ily panaszoknak. Ha van baj nevelő és dajka között: annak kulcsa éppen nem a dajkaképzés elhárításában rejlik. Azért orrossággal, a bajokat orrosságokkal, a dajkakat pedig éppen képezzük minél több helyütt a kisdudósintézetek, menhelyek, és családok részére.

Ez a hivatkozott cikk gondos figyelembe vétele folytán megerősült meggyőződés.

Eötvös K. L.

Felhívás kisdudósnevelőinkhez.

Békésmegye tanítótörsége ez ideig közgyűlését körülbelül Augusztus hóban Gyomán tartván meg, miután kisdudós ügyünk emelésére és terjesztésére igen üdvös hatással volna, ha ügyünk működését, és fejlődését a körülbelül 260 tagból álló nagy és tekintélyes egyesület közgyűlésén bemutatnánk, tisztelettel kérem felhívunk összes; de leginkább hozzáink közelebb lakó kisdudósnevelőit, hogy e gyűlésre megjelenni — celszerű és hasznos foglalkodtatási eszközeikkel — nemkülömben a kisdudósok kézimunkaiból tanszer kiállításunkat gyarapítani sziveskedjenek. A gyűlésről bővebben lapunk jövő számában, addig is megjegyezzük, hogy kisdudósaink út-utazhatóságuk megkönnyítésére minden lehető módot meg fogunk kísérelni.

Gyoma 1883 január 1.

Kobány Mihály.

Irodalom.

Magyar Dalalbum. A magyar nép dalainak egyetemes gyűjtőménye. Vettük e pártolásra igen érdemes vállalat II kötetének 1-6 és 2-ik füzetét, melyek 20-20 igen kedvelt népdal zene részét közlik zongorára alkalmazva. Az 1-6 füzetben vannak: Bimbóból lesz a piros rózsá. A csákvári réztoronyba. A csergei temető. A cseréyi hegy alatt. Addig addig kukorékolt. A deáknek jól van dolga. Adjon isten a magyaroknak. A fejkötőd pára likája. A hegyőit halom. A kis mátyás a zöld fára. A kis madár dalolgat. A legény egytől egyig. Allig jöttél s it' megysz' már! Alig varom azt az órát. Alkony száll a vidékre. A maeskanak négy a laba. Anna fejér nyárlék alatt. A mely kis lány sokat szeret. Amióta szerettem vagy. Az én babám durcás leány.

2-ik füzet tartalma: Az én rózsám boglyát tetéz. Az ifjú ledérkedik. Azt a barátság helyre kis lányt. Agról égen száll a madár. Arok is van, gödör is van. Arokszállás al volt egy veszedelem. Arvalányhajt, legyet a szél. Balatonon leg a hajó. Baráczk kofának a leánya. Bar a leány hej! Bara menyecske ék a szemre. Bagyardt szélle ső hajtozik. Be szépen ég az a gyertya. Be szépen szől a kőröket. Beteg vagyok ki gyógyít meg? Bőhorala, már elmula. Bourrog parján levekedtet talipán. Boldog éjjel együtt vagyok rózsámmal.

A magyar Dalalbum hat füzetekből jelenik meg minden hó 1-én. Egy füzet ára 25 kr. Lehet előfizetni egész évre is 1 frt 80 krral félévre pedig 90 krral; mely összeg a Magyar Dalalbum kiadóhivatatala Győrbe küldendő.

Rózsavölgyi és Társa jól ismert zene-kiadóktól a következőket vettük: 18 eredeti magyar dal énekhangra zongora kísérettel. — 5 eredeti dal (Busa dalol a pacsirta. Eső után derült az ég. Megüzenté tegnap este. Hogyha egyszer meyeveske lesz. Szép a megvfa ha virágozik.) Le Reveil des fêtes polka de salon composé par Jules Schvarz. Ára 80 kr. Trio zongorára 6 kézre népdalokból Juhász Aladártól. Ára 1 ft. — Hat előadásképző könnyű zene darab hegedlőre zongora kísérettel Riedberg Oszkártól. 80 kr. — Goldene Blumenkroene Friedrich Payer. 80 kr. Gyala csárdás Farkas Miskától. 60 kr. — Polonaise in A. dur. Chopintól — balkézre tette Zichy Géza 60 kr. Valse de Salon 80 kr. Három dal (Zárjátok be már azt a koporsót. Bollogtalan voltam. Oh hogy amit mások tettek.) ének hangra zongora kísérettel Lányi Erától. 60 kr. Ugrás a más világba. Nagy körösi emlék polka marsch zongorára szerző Révay Birtschis Araold. 60 kr.

Táborosky és Parsch zenei műkereskedésében megjelentek: Gyöngyök a magyar népdalaiból 2 füzet. Szózat Pizkos az éj ingem Szomorú fűlaga — Szeretlek én egyetlenegy virágom — Aranyos pillangó Jaj be fényes Befordultam a könyhába — Isten áldd meg a magyart Ne menj rózsám Télen nyáron Ez az én szeretőm Repülj fecskéim Megérem én Az alföldön Szeretnék számtalan népdalok zongorára zenével — egy füzet ára 1 ft.

A fiatal színházlátogató 1-2 füzet kezdő zongorázók számára választék a magyar dalművek legkedveltebb dallamaiból Tisza Aladártól 1 ft 20 kr. Az élet aranykora. zongorára négy kézre Engeszer Mátyástól. 60 kr. Aus dem Blumenreiche Sechs Tonsücke fiatal gyakorlók részére. 60 kr. Erholungs klänge Königs Husaren 1 ft. Goldene melodie Kroene F. Bayer 1 és 2 ik füzet egy egy füzet ára 80 kr.

Mindkét kiadó áldozatait ismertek zeneirodalmunk terjesztése körül; miért is nagyon megérdemlik a pártolást.

VEGYES.

Meddig késünk még az ovodai törvény meghozatalával? Az óvodák szükségét igazoló számtalan szerencsétlenségek sorozata fájdalom ismét egy kínos esettel gyarapodott. Ugyanis Nagy-Ajta községben özvegy Tóth Áronné November 30-án délelőtt hazulról eltávozván, Borbála nevű harmadfél éves le-

ánykáját magára hagyta, ki mire anyja hazatért, ruhája foszlányival amyira összeégett, hogy égési sebei következtében nem sokára meghalt.

Zichy Géza hangversenye az országos kisededovó egyesület javára, mint előre látni lehetett, fényesen sikerült. A hangversenyt ritka diszes és nagyszámú közönség hallgatta végig, s részvételével 1246 ft 53 kr. tiszta jövedelmet juttatott a nemes célra.

Aradváros áldozatkészsége a kisedednevelésü jérért. Arad város törvényhatósága a nevelés terén eddig tanusított áldozat készsége nál nem állott meg, hanem tovább menve elhatározta, hogy az eddigi három kisedednevelő részére rendes évi segélyt nyújt, és pedig Nagy Józsefnek és Lehr Fridának 400 — 400 ft — Roth Amáliának pedig 250 ftot évenként — mely segélyek fejében befolyást szerez magának a haví díjjak megállapítására, s a szegény sorsu gyermekek ingyenes nevelésére. Még nagyobb áldozatot hozott azonban a nov. 23-án kelt azon határozatával, hogy a Egyszerűbb- s legkevésbé magyar külvárosában jövő őszől fogva 1200 ft segéllyel egy gyermekmenedékházat nyit meg. Salacz Gyula polgármester és Gajdos József tanfelügyelő urak, val mint a nemesen érző város atyák e határozatukkal méltán kiemelték a város szegényebb lakóinak háláját. Adjuk meg azonban az e'is nevelés adóját P. Szathármay Károly urnak is, mint kinek lelkesítő buzdításai nélkül még aligha örvendhetnénk e dicséretes eseménynek.

Kisededovó egyesület Főlegyházán. Hála istennek, már most a 24000 lakossal bíró Főlegyházának is van kisededovó egyesülete, melynek jövőjében a zomban fájdalom, a lakosságnak nagy fokú közönye miatt, nem igen bíznak. Ovodáját páncél óta egy ottani tanár áldozatkészsége tartotta fenn, s csak most sikerült neki egyesületet hozni össze, mely az intézet fentartási terheit a maga vállára vette át; és miután nevelő fizetése a neveltségig csekély, (csak 300 ft) szegény volna, ha az intézet létele ezután is kockán forogna.

Helyes uton jár e az orsz. kisededóvó egyesület tanügyi szakosztálya? Nevezett egyesület tanári kara azon javaslattal fordult a tanügyi szakosztályhoz, hogy ezentul csak oly növendékek vetessenek föl a képezdébe, kik a magyar nyelvet szóban és írásban kellőleg bírják. Még csak álmodni sem lehetett volna, hogy ez egészséges indítvány ma a magyárosítási mozgalom közepette vita tárgyát képezheti, és ime megtörtént a csuda, hogy az elvettetett. Mi kik az indítvány ellen felhozott indokokat nem ismerjük, nem gondolhatunk mást, mint hogy az indítvány elfogadásával nem lett volna oly nagy alkalom némelyeknek a fölvetelnél saját szeszélyük szerint cselekedni. Nemesak e méltányos és jogos indítvány elfogadásával — de sőt némi szigorító szabályok alkalmazásával is oda kellene törekedni, hogy a képzetebb fiatalságnak is csak a színe java vetessék föl.

Hány kisededóvó intézete van Magyarországnak? Hivatalos kimutatis szerint a lefolyt évben 309 óvodánk volt, melyekben 15116 fiu és 16188 lány, így összesen 31304 gyermek nyert ápolást és nevelést. Minden kiseded megóvása átlag 7 ft 48 krba került.

Ki lett a Népinevelők Lapjának szerkesztője? Szőke István nevezett lap három éven át volt szerkesztője a lap szellemi vezetésétől visszalépvén, új szerkesztőnek szótöbbséggel Tanos Imre választatott meg, ki is a részére megszavazott szerkesztői díjból 150 ftot az egyesület céljaira ajánlott föl.

Helyre igazítás; Szerdahelyi Adolf volt óvóképezdei igazgató nem mint lapunk 5-ik számában irtuk Siófokon, hanem Siklóson választatott meg polgáriskolai tanárnak.

Előfizetési felhívás.

Lapunk jelen számával a 2-ik évfolyamba menvén át, tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy bennünket szives pártolásukban továbbra is megtartani, s az előfizetési díjját a nyomtatandó példányok számának megha-

tározhatása, s 2 ik számunk rendes szétküldhetése végett kiadóhivatalunknak mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Uj programmot nem adunk. Lapunk szabadelvü irányát — és változatos tartalmát mindenki ismeri. Ilyen lesz az a jövőre is. Személyes polemiát nem óhajt, de attól vissza sem riad. Lapunk a k i s d e d n e v e l é s ü g y é — meg a k i s d e d n e v e l ő k é. Önzetlenül kíván az ügynek, s részrehajlatlanul pályatársainknak szolgálni. Aki az ügynek és igazságnak barátja, az lapunknak is barátja lesz. Ide bátran kopogtathat be bármikor bárki, ügye s bajában szívélyes fogadtatásra talál.

Amint eddig oda törekedtünk, hogy kisededóvodáink szaporodjanak és virágozzanak, kisedednevelőink sorsa pedig javíttassék, — ezután is ez leend törekvésünk.

Változatosság és tartalom dolgában az eddiginél is tovább mentünk, — mert a gyermekirodalmi résznek külön álló lapot szenteltünk, **mellyel együtt lapunk havonként kétszer jelenik meg.** adunk tehát mégegyszer annyit mint eddig, a legesekélyebb áremelés nélkül.

Ezenkívül következő rendkívüli kedvezményben részesítjük megrendelőinket.

1-ör Minden megrendelőnk i n g y e n j u t a l m u l k a p j a januárban megjelenő **Képes dal, játék és üdvözlő gyűjtémény** című új könyvünket **aranyozott díszkötésben**, csupán postai szétküldésre kérünk 20 krajcárt beküldeni.

2-ör Minden új megrendelőnk 30 krajcárra mérsékelt áron rendelheti meg lapunk első évfolyamát.

Előfizetési ár marad a régi, egész évre 2 forint, mely összeget az ide melé celt postai utalvány lapon kérünk a **„Kisededóvók és Gyermekkertésznők Lapja“** kiadóhivatalának **Gyomaára** beküldeni.

Gyoma 1882 December 30

Kobány Mihály
szerkesztő.

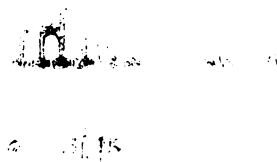
eg:
eg:
a
oly
kil
ké
he
me
tár
da
ell
go
elt
lor
sz
és
né
od
fia
fü

or
le
1:
gy
ki

ke
év
ve
fü
is
1:

ó
sz
vi

b
k
te
a

**Kisded- és népnevelőinkhez, s a tanító egyesületek
igen tisztelt elnökeihez!**

Az óvodák és népiskoláink működése közt eddig semmiféle olyan szorosabb viszony nem létezett, mely egymás működését megkönnyíteni, s egymás segélyére lenni hivatva volna. A Békésmegyei nagy és tekintélyes 260 tagu tanító testület ez évben Gyomán tartandó közgyűlése vita tárgyává fogja tenni e viszonyt, minél fogva biztosak lehetünk abban, hogy kisdednevelői rendszerünk oly át-
alakuláson menend keresztül, mit ismerni és tudni min-
den kisdednevelőnek és néptanítónak okvetlen szükséges.

Miután lapunk közvetlen forrásból fog értesülni az e tárgyban felmerülő viták és megállapodásokról, tisztelettel kérjük kisded és népnevelő- társainkat s a hazai tanító testületek igen tisztelt elnökeit, hogy lapunkat jóra irányult törekvésében szellemileg, és anyagi pártolásukkal is gyámolítani kegyeskedjenek.

Lapunk havonként kétszer jelenik meg, és pedig a Kisdedövök és Gyermekkertésznök Lapja minden hó 10-én, a Képes Gyermekvilág minden hó 20-án, s az előfizetési díj a nyújtott rendkívüli kedvezmények dacára is egész évre csak 2 ft.

KOBÁNY MIHÁLY
szerkesztő.